

6. 9. 2007

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Oddlužení: nový fenomén úpadkového práva

V souvislosti s přijetím zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení v platném znění (dále jen insolvenční zákon) vstupuje do tuzemské právní úpravy zcela nový způsob řešení úpadku dlužníka – oddlužení. Oddlužení představuje nový nástroj úpadkového práva, jehož cílem není pouhé poměrné a co nejvyšší uspokojení věřitelů dlužníka, ale rovněž „ekonomické ozdravení“ dlužníka spojené s konsolidací jeho ekonomické situace.

Oddlužení je v § 4 odst. 1 insolvenčního zákona uvedeno, jako jedna z možných forem řešení úpadku nebo hrozícího úpadku (dále jen úpadek dlužníka) dlužníka, v rámci insolvenčního řízení. Jako specifický způsob řešení úpadku dlužníka by mělo klást mnohem větší důraz na sociální a ekonomické zájmy dlužníka a umožnit mu „nový začátek“ po té, co je, po úspěšném splnění oddlužení, očištěn od zbývajících závazků.

Návrh na povolení oddlužení

Návrh na oddlužení může podat, na rozdíl od ostatních způsobů řešení úpadku, v souladu s § 389 insolvenčního zákona, pouze dlužník. Osoba odlišná od dlužníka návrh na oddlužení není oprávněna podat. Pokud se jedná o tzv. „samodlužnický“ insolvenční návrh, musí být návrh na povolení oddlužení dlužníkem podán současně s insolvenčním návrhem. Podá-li insolvenční návrh jiná osoba, než dlužník, může návrh na povolení oddlužení dlužník podat ve lhůtě 30 dnů od data, kdy mu byl doručen insolvenční návrh. Dlužník musí být o možnosti podat návrh na oddlužení výslovně poučen soudem a to při doručení insolvenčního návrhu věřitele v souladu s § 103 odst. 4 insolvenčního zákona.

Oddlužení je, vedle své sanační povahy, charakteristické rovněž tím, že aktivní legitimaci k podání návrhu na jeho povolení má pouze osoba, která je dlužníkem a současně není podnikatelem ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník v platném znění. Oddlužení lze tedy povolit u fyzické osoby, která není podnikatelem, ale rovněž u právnické osoby, která nebyla založena za účelem uskutečňování podnikatelské činnosti např. u nadace, spolku a podobně. Vztáhnout oddlužení na právnické osoby, které nejsou podnikateli určitě nebylo záměrem zákonodárce, ale stalo se tak důsledkem nevhodně zvoleného vymezení osoby aktivně legitimované k podání návrhu na oddlužení.

Návrh na povolení oddlužení tedy nemůže podat fyzická ani právnická osoba, která je podnikatelem. Tento stav jako podmínku řízení je insolvenční soud povinen zkoumat ke dni podání návrhu na oddlužení. V praxi může nastat situace, kdy podnikatel, který se bude blížit stavu úpadku, ukončí svou podnikatelskou činnost a bude se pokoušet využít výhod, které nabízí oddlužení. Insolvenční zákon sice stanoví, že návrh na povolení oddlužení může podat pouze osoba, která není podnikatelem, což v tomto případě je jednoznačně splněno, ale zároveň je insolvenční soud, při zvažování okolností, které je nutné zohlednit při posuzování otázky zda povolí oddlužení nebo návrh na jeho povolení zamítne, povinen zvážit, dle § 395 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, záměr za, kterým je návrh na oddlužení dlužníkem podáván. V případě, že se dlužník bude chtít tímto způsobem, zbavit závazků, které v převážné většině, vznikly při jeho podnikání, které by řádným způsobem měly být vypořádány v rámci konkursu, bude nutné předpokládat, že záměr dlužníka není poctivý a návrh na oddlužení bude insolvenční soud nucen zamítnout.

Na druhou stranu, v případě, že naprostá většina závazků dlužníka, pochází z jeho „soukromého života“ a z předchozího podnikání zůstaly dlužníkovi pouze minimální závazky, není důvod automaticky zamítnout návrh dlužníka na povolení oddlužení pro nepoctivý záměr. Vzhledem k tomu, že tuto otázku insolvenční zákon výslovně neupravuje bude vždy záležet na zvážení insolvenčního soudu jak uvedenou otázku posoudí.

Zároveň nic nebrání dlužníkovi, aby v průběhu již schváleného oddlužení zahájil podnikatelskou činnost, protože hledisko „nepodnikání“ insolvenční soud posuzuje pouze v okamžiku návrhu na povolení oddlužení a pro další průběh insolvenčního řízení nemá dále význam. Provozování podnikatelské činnosti může být naopak žádoucí, pokud tímto krokem dlužník zvýší své příjmy a přispěje tak k vyššímu a rychlejšímu uspokojení svých věřitelů v rámci oddlužení.

Jak z výše uvedeného vyplývá o návrhu na povolení oddlužení rozhoduje výlučně soud, bez ohledu na stanovisko věřitelů dlužníka. Insolvenční soud může návrh na oddlužení odmítnout, zamítnout nebo oddlužení povolit.

Odmítnout návrh na povolení oddlužení může insolvenční soud pokud bude návrh na oddlužení podán opožděně. Opožděně je návrh na povolení oddlužení podán tehdy pokud jej dlužník nepodal současně s insolvenčním návrhem, který sám podal, nebo jej nepodal v zákonem stanovené lhůtě 30 dnů, která počíná běžet ode dne kdy byl dlužníkovi doručen insolvenční návrh podaný některým z jeho věřitelů. Insolvenční soud návrh na povolení oddlužení rovněž odmítne pokud byl tento podán osobou, která k tomu není oprávněna. Neoprávněnou osobou k podání návrhu na povolení oddlužení může být buď osoba, která v daném insolvenčním řízení nevystupuje jako dlužník. Insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítne rovněž v případě, že návrh není přes výzvu dlužníku doplněn nebo opraven tak, aby vyhovoval podmínkám stanoveným v § 391 a 392 insolvenčního zákona. Odmítnou bude muset insolvenční soud rovněž návrh na povolení oddlužení podaný fyzickou osobou, která je podnikatele, přestože by tato osoba v rámci oddlužení zamýšlela řešit pouze své závazky, které jí vznikly mimo podnikatelskou činnost.

Zamítnout návrh na povolení oddlužení je insolvenční soud oprávněn dle § 395 insolvenčního zákona, jak už bylo výše uvedeno, především v případě, že dlužník tímto návrhem sleduje nepoctivý záměr. Vedle skutečnosti, že podaným návrhem na povolení oddlužení chce dlužník řešit své závazky, které v převážné míře pocházejí z podnikání, lze nepoctivý záměr dlužníka usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho statutárního orgánu v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek takovéto osoby, a to v závislosti na výsledku tohoto řízení. Zamítnout návrh na povolení oddlužení je insolvenční soud rovněž oprávněn, protože jím dlužník sleduje nepoctivý záměr, pokud podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho statutárního orgánu ohledně trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy. Uvedené důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení jsou nastaveny jako vyvrátitelné právní domněnky, kdy důkazní břemeno leží na dlužníkovi, který je insolvenčnímu soudu povinen prokázat, že přes existenci uvedených skutečností nesleduje návrhem na oddlužení nepoctivý záměr. Dlužník má tedy možnost prokázat, že přes existenci výše uvedených skutečností, nesleduje návrhem na povolení oddlužení nepoctivý záměr a není tedy důvod pro zamítnutí jeho návrhu insolvenčním soudem.

Jednou ze základních podmínek oddlužení je, že pohledávky nezajištěných věřitelů by v průběhu oddlužení měly být uspokojeny minimálně ve výši 30% své hodnoty, pokud tito věřitelé výslovně nesouhlasí s uspokojením nižším. Zamítnout návrh na oddlužení může proto insolvenční soud rovněž v případě, že lze důvodně očekávat, že pohledávky nezajištěných věřitelů nebudou v průběhu oddlužení uspokojeny alespoň ve výši 30%, pokud tito věřitelé nesouhlasí s nižší mírou uspokojení.

Insolvenční soud návrh na oddlužení rovněž zamítne, dle § 395 odst. 2 insolvenčního zákona, pokud jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na oddlužení bylo již dříve rozhodnuto nebo dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v průběhu insolvenčního řízení. Zde je nutné důrazně odlišit lehkomyšlný a nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení a lehkomyšlný přístup ke své životní situaci. Zde by soud neměl posuzovat z jakého důvodu se dlužník do stavu úpadku dostal např. gamblerství, alkoholismus apod., ale skutečně pouze to, jakým způsobem plní své povinnosti v rámci insolvenčního řízení.

Zvláštním způsobem rozhodnutí insolvenčního soudu o návrhu na oddlužení je vzetí na vědomí jeho zpětvzetí dlužníkem. Dlužník může svůj návrh na oddlužení vzít zpět, dokud insolvenční soud nerozhodne o schválení oddlužení. Dlužník může tedy návrh na povolení oddlužení vzít zpět i poté, kdy insolvenční soud rozhodl o povolení oddlužení pokud však ještě nerozhodl o schválení oddlužení. Vzal-li dlužník svůj návrh na oddlužení zpět má to pro něj ten důsledek, že nemůže návrh na oddlužení v tomto insolvenčním řízení podat znovu. Pokud tak dlužník učiní je insolvenční soud povinen takový návrh dle § 395 odst. 2 písm.a) insolvenčního zákona zamítnout. Dlužník si však musí uvědomit, že v okamžiku kdy podal návrh na povolení oddlužení není pro něj z insolvenčního řízení cesta zpět. Vezme-li zpět svůj návrh na povolení oddlužení je insolvenční soud povinen rozhodnout o tom, že jeho úpadek bude řešen konkursem.

Pokud tedy insolvenční soud návrh na oddlužení neodmítne, nezamítne ani nevezme na vědomí jeho zpětvzetí, povolí oddlužení.

Skutečnost, že věřitelé nejsou oprávněni zasáhnout přímo do procesu povolování oddlužení je kompenzována nároky, které jsou kladeny na návrh na povolení oddlužení, který je dlužník povinen k insolvenčnímu soudu podat. Návrh na povolení oddlužení musí dle § 391 a 392 insolvenčního zákona obsahovat vedle označení dlužníka a osob oprávněných za něj jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech a údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky, rovněž seznam závazků dlužníka a především seznam jeho majetku, ve kterém uvede údaj o době pořízení majetku, o jeho pořizovací ceně a odhad ceny obvyklé majetku a to ke dni pořízení seznamu. V případě, že je v seznamu uvedena nemovitost nebo majetek, který slouží k zajištění pohledávky věřitele, vyžaduje insolvenční zákon, aby tento majetek byl oceněn znalcem.

Vzhledem k tomu, že návrh na oddlužení budou v převážné míře podávat osoby práva neznalé, vyžaduje se jeho podání na formuláři, který bude stanoven prováděcím předpisem. Pokud je návrh na povolení oddlužení neúplný resp. nejsou k němu připojeny všechny zákonem požadované přílohy, vzniká insolvenčnímu soudu povinnost vyzvat dlužníka k doplnění tohoto návrhu s tím, že ve výzvě dlužníka výslovně poučí jak má opravu provést.

Dlužník si musí uvědomit, že návrh na povolení oddlužení je jiným podáním k insolvenčnímu soudu než samotný insolvenční návrh. Zatímco v případě návrhu na povolení oddlužení má insolvenční soud povinnost vyzvat dlužníka k opravě vad tohoto podání v případě insolvenčního návrhu nikoliv. Dlužník by proto měl dbát na to, aby vedle řádného a úplného návrhu na povolení oddlužení podal i řádný a úplný insolvenční návrh. Pokud dlužník nepodá řádný a úplný insolvenční návrh hrozí mu riziko, že insolvenční soud tento návrh v souladu s § 128 odst. 1 insolvenčního zákona odmítne.

Návrh na povolení oddlužení bude muset obsahovat tyto náležitosti

- a) označení „Návrh na povolení oddlužení“,
- b) označení insolvenčního soudu a spisovou značku, pod níž je insolvenční řízení vedeno, je-li návrh podáván po zahájení insolvenčního řízení,
- c) označení dlužníka,
- d) je-li návrh na oddlužení podáván spolu s insolvenčním návrhem, údaje o tom, zda je návrh

podáván pro úpadek nebo hrozící úpadek, včetně podrobného popisu skutečností, které toto osvědčují,

e) údaje o insolvenčních řízeních či jiných řízeních řešící úpadek dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu, vedených v posledních 5 letech,

f) údaje o nezahrazených pravomocných odsouzeních dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy,

g) údaje o všech dlužnickových příjmech (příjem z pracovního poměru, příjem z činnosti právnické osoby, příjem z ukončeného podnikání, příjem z kapitálového majetku, příjem z pronájmu movitého a nemovitého majetku, autorské odměny, atd.) za poslední 3 roky a údaje o všech příjmech, které dlužník očekává v následujících 5 letech,

h) popis veškerého majetku dlužníka; majetek dlužníka, který je předmětem zajišťovacích práv, musí být uveden zvlášť,

i) popis všech závazků dlužníka; závazky dlužníka vůči věřitelům, kteří mají právo na uspokojení ze zajištění, a vykonatelné závazky je třeba uvést zvlášť,

j) podrobný popis okolností, z nichž lze usuzovat na výši hodnoty plnění, které při oddlužení obdrží nezajištění věřitelé dlužníka,

k) navrhovaný způsob oddlužení nebo informace, že dlužník nenavrhuje konkrétní způsob oddlužení,

l) souhlas dlužníkovy manžela v případech předpokládaných insolvenčním zákonem,

m) prohlášení dlužníka, že není podnikatelem a že údaje uvedené v návrhu na povolení oddlužení a v jeho přílohách jsou pravdivé,

n) seznam příloh,

o) údaje o osobě, která návrh na oddlužení podepsala, jde-li o osobu odlišnou od dlužníka,

p) datum,

q) úředně ověřený podpis osoby, která návrh podepsala, a dalších osob, které jsou povinny návrh na povolení oddlužení spolupodepsat.

Návrh na povolení oddlužení pak bude muset obsahovat rovněž následující přílohy

a) listiny dokládající existenci dlužníka - právnické osoby (výpis z obchodního rejstříku nebo obdobného registru),

b) seznam majetku, v němž se označí jednotlivě veškerý dlužníkův majetek, který je předmětem zajišťovacích práv sloužících k uspokojení věřitelů, a veškerý jeho ostatní majetek; majetek, který je předmětem zajišťovacích práv sloužících k uspokojení věřitelů se uvádí zvlášť,

c) seznam závazků, v němž se označí jednotlivě veškeré závazky dlužníka vůči věřitelům, kteří mají právo na uspokojení ze zajištění a veškeré jeho ostatní závazky. Pokud je některý ze závazků vykonatelný, vyznačí se tato skutečnost v seznamu závazků a přiloží se příslušné rozhodnutí či notářský nebo exekutorský zápis. U každého závazku vůči věřiteli, který má právo na uspokojení ze zajištění, se označí odkazem na příslušnou položku seznamu majetku, popř. odkazem na údaj o očekávaných příjmech, majetek sloužící k zajištění příslušné pohledávky.

d) listiny dokládající dlužníky příjmy za poslední 3 roky (např. kopie potvrzení o příjmech z pracovního poměru, kopie daňových priznání, výpisy z bankovních účtů),

e) výpis z rejstříku trestů dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu, ne starší než 3 měsíce,

f) písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky. Zároveň musí být uvedeno, jaká bude nejnižší hodnota plnění, na kterém se s dlužníkem dohodl; podpis věřitele musí být úředně ověřen,

g) listiny, kterých se návrh na povolení oddlužení dovolává a listiny, které prokazují v návrhu na povolení oddlužení tvrzené skutečnosti,

h) listiny, z nichž vyplývá spoludlužnictví nebo ručení osob, které spolupodepisují návrh na povolení oddlužení,

i) pokud je dlužník zastoupen na základě plné moci, musí být k návrhu na povolení oddlužení přiložena plná moc udělená dlužníkem zmocněnci.

Způsob provedení oddlužení

Zatímco o povolení oddlužení rozhoduje výlučně insolvenční soud, o samotném způsobu provedení oddlužení pak rozhodují pouze nezajištění věřitelé. Jak vyplývá z dalšího textu týká se oddlužení pouze nezajištěných věřitelů, protože věřitelé zajištění jsou v průběhu insolvenčního řízení vždy uspokojováni pouze z majetku dlužníka, který slouží k zajištění jejich pohledávek a samotného průběhu oddlužení se přímo neúčastní a nejsou tedy oprávněni rozhodovat ani o způsobu jakým bude oddlužení prováděno.

Za účelem hlasování o způsobu oddlužení svolá insolvenční soud svolá insolvenční soud schůzi věřitelů. Schůzi věřitelů není insolvenční soud povinen svolat pokud věřitelé o způsobu provedení oddlužení hlasovali mimo schůzi věřitelů prostřednictvím hlasovacích lístků. V případě, že část věřitelů dlužníka hlasovala o způsobu oddlužení prostřednictvím hlasovacích mimo schůzi věřitelů a část nikoliv, svolá insolvenční soud schůzi věřitelů kde budou hlasy získané prostřednictvím hlasovacích lístků přičteny k hlasům dosaženým na schůzi věřitelů.

Oddlužení lze dle § 398 insolvenčního zákona provést dvěma způsoby. Prvním způsobem oddlužení je jeho provedení formou zpeněžení majetkové podstaty, jejíž realizace se příliš neliší od zpeněžení majetkové podstaty v rámci konkursu. Výjimkou je pouze to, že do majetku náležejícího do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Účinky schválení oddlužení nastávají dle § 407 odst. 1 insolvenčního zákona, okamžikem zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku.

Druhým způsobem, kterým lze oddlužení provést je plnění formou splátkového kalendáře. V tomto případě je dlužník povinen nezajištěným věřitelům po dobu 5 let měsíčně splácet podle poměru jejich pohledávek částky ze svého příjmu. Část příjmu, která bude sloužit k úhradám pohledávek nezajištěných věřitelů je stanovena v rozsahu, v jakém z příjmu dlužníka mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Jedná se tedy o tu část příjmů, která může být dlužníkovi stržena postupem podle § 279 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu v platném znění (dále jen o.s.ř.).

Hlasovat o způsobu oddlužení mohou pouze nezajištění věřitelé. Zajištění věřitelé, tedy věřitelé jejichž pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty a to zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy, hlasovat o způsobu oddlužení nemohou. Celý systém oddlužení je nastaven tak, že zajištění věřitelé budou v rámci oddlužení uspokojeni z výtěžku zpeněžení zajištění. Postup při zpeněžení je obdobný jako v případě zpeněžení majetku jímž byla zajištěna pohledávka věřitele v průběhu konkursu. Zajištěnému věřiteli bude vydána, po odečtení nákladů na správu a zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která sloužila k zajištění pohledávky věřitele, celá částka dosažená zpeněžením. Zajištění věřitelé nejsou o způsobu provedení oddlužení oprávněni hlasovat ani v rozsahu, ve kterém je podle znaleckého posudku vypracovaného v insolvenčním řízení, po rozhodnutí o úpadku, hodnota zajištění nižší než výše zajištěné pohledávky. Zajištění věřitelé nejsou oddlužením dotčeni v takovém rozsahu, jako nezajištění věřitelé, a proto právo rozhodnout o způsobu oddlužení je ponecháno pouze nezajištěným věřitelům.

O způsobu oddlužení se rozhodne na schůzi věřitelů nebo o něm rozhodnou věřitelé prostřednictvím

hlasovacích lístků, a to prostou většinou hlasů nezajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek. Jestliže se nezajištění věřitelé neshodnou prostou většinou hlasů na způsobu oddlužení, rozhodne o způsobu oddlužení insolvenční soud.

Nepříjemným důsledkem, které je v oddlužení pro dlužníka skryto je, že vždy pokud vázne na jeho obydlí zajišťovací právo ve prospěch jeho věřitele, o toto obydlí přijde, ať už je v oddlužení řešeno, kterýmkoliv ze způsobů. Tato skutečnost může značně zkomplikovat situaci dlužníka poté, kdy je oddlužení schváleno a začíná být realizováno. Tento důsledek schválení oddlužení není dlužníkům příliš zdůrazňován a zůstává poněkud ve skrytu všech dalších výhod, které oddlužení přináší.

Schválení oddlužení

Přestože o povolení oddlužení rozhoduje výlučně insolvenční soud mají jak insolvenční správce, tak i nezajištění věřitelé, právo iniciovat tzv. námitkové řízení. Insolvenční správce má právo upozornit věřitele dlužníka na to, že zde existují skutečnosti odůvodňující zamítnutí návrhu na povolení oddlužení a tyto skutečnosti jsou pak nezajištění věřitelé oprávněni uplatnit u insolvenčního soudu prostřednictvím námitek. Podání těchto námitek je časově omezeno. Nezajištění věřitelé mohou podat námítky nejpozději do skončení schůze věřitelů, na které bylo hlasováno o způsobu oddlužení nebo do 10 dnů po zveřejnění výsledků hlasování o způsobu oddlužení v insolvenčním rejstříku v případě, že o způsobu oddlužení bylo hlasováno mimo schůzi věřitelů prostřednictvím hlasovacích lístků.

O těchto námitkách rozhodne insolvenční soud na jednání, které předchází vydání rozhodnutí o schválení oddlužení. Insolvenční soud oddlužení neschválí pokud v insolvenčním řízení, tedy v době od rozhodnutí o povolení oddlužení do vydání rozhodnutí jímž má být oddlužení schváleno, vyšly najevo skutečnosti, které by již při posuzování návrhu na povolení oddlužení, odůvodňovaly zamítnutí tohoto návrhu. Nezajištění věřitelé však nemají právo domáhat se zamítnutí návrhu na povolení oddlužení pouze z důvodu, že s oddlužením nesouhlasí, přestože všechny ostatní podmínky pro povolení oddlužení jsou splněny.

Pokud insolvenční soud neshledá důvody pro to, aby oddlužení neschválil, vydá rozhodnutí jímž se oddlužení schvaluje.

Insolvenční zákon klade poměrně přesné nároky na rozhodnutí, kterým insolvenční soud schvaluje oddlužení.

Pokud bylo hlasováním nezajištěných věřitelů dohodnuto, že oddlužení bude probíhat formou zpeněžení majetkové podstaty musí rozhodnutí o schválení oddlužení obsahovat, mimo ostatní náležitosti předepsané zákonem, rovněž informaci o tom kdo vykonává činnost insolvenčního správce, rozhodnutí o tom jak bude v rámci oddlužení uspokojena dosavadní odměna a hotové výdaje insolvenčního správce, informace o majetku, který ke dni vydání rozhodnutí o schválení oddlužení náleží do majetkové podstaty a v případě, že někteří z nezajištěných věřitelů souhlasily s uspokojením svých pohledávek v míře nižší než je 30% a uvede nejnižší hodnotu plnění, na které se tyto věřitelé s dlužníkem dohodli.

V případě, že se věřitelé shodli na tom, že oddlužení bude probíhat formou splátkového kalendáře je insolvenční soud v rozhodnutí o schválení oddlužení povinen dlužníkovi uložit, aby po dobu 5 let platil svým nezajištěným věřitelům, vždy ke každému 1. dni v měsíci z příjmů, které získá po schválení oddlužení, částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky dle § 279 o.s.ř., a to podle poměru jejich pohledávek určeného v tomto rozhodnutí Insolvenční soud v tomto rozhodnutí dále označí příjmy, ze kterých by dlužník podle stavu ke dni vydání rozhodnutí měl uhradit první splátku nezajištěným věřitelům, a

současně uvede způsob výpočtu částky, která z těchto příjmů zůstane dlužníkovi. Insolvenční soud v rozhodnutí o schválení oddlužení, stejně jako v případě, že oddlužení bude řešeno formou zpeněžení majetkové podstaty, rovněž označí nezajištěné věřitele, se kterými se dlužník dohodl na tom, že jejich pohledávka bude uspokojena v míře nižší než je 30% a uvede nejnižší míru uspokojení pohledávky, na které se věřitelé s dlužníkem dohodli.

Způsob výpočtu částky, která z příjmů dlužníka, z nichž má být uhrazena první splátka, zůstane dlužníkovi, by měl být formulován tak, aby dle tohoto postupu byl dlužník schopen vypočítat i kteroukoliv následující splátku. Samotný výpočet této splátky je poměrně komplikovaný a rozhodně dlužníkovi v průběhu oddlužení, které bude plněno splátkovým kalendářem nijak neulehčuje jeho situaci.

Dlužník při výpočtu této částky musí postupovat následujícím způsobem:

Dlužník nejprve stanoví základní částku tj. částku, která mu nesmí být v žádném případě sražena z čistých měsíčních mzdů. Základní částka je rovna úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce (§ 2 zákona č. [110/2006](#) Sb., o životním a existenčním minimu) a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu pro byt užívaný na základě nájemní smlouvy v obci od 50.000 - 99.999 obyvatel (§ 26 odst. 1 písm. a) zákona ř.117/1995 Sb., o státní sociální podpoře) - dále jen nezabavitelná částka - a jedné čtvrtiny nezabavitelné částky na každou osobu, které je dlužník povinen poskytovat výživné (Nařízení vlády č. [595/2006](#) Sb., o nezabavitelných částkách ve znění účinném ke dni účinnosti tohoto usnesení). Od čistých mzdů pak dlužník odečte základní částku, výsledek zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. Tento výsledek vydělí třemi. Tento výsledek pak připočte k základní částce, která mu nesmí být v žádném případě sražena z čistých mzdů.

Zvláštním rysem oddlužení je, že popření pohledávky nezajištěného věřitele, učiněné dlužníkem po schválení oddlužení formou splátkového kalendáře, má stejné účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Konalo-li se přezkumné jednání před schválením oddlužení, nastávají účinky popření pohledávky dnem, kdy nastaly účinky rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře. Z tohoto vymezení vyplývá, že uvedené účinky popření pohledávky nezajištěného věřitele, nenastanou, pokud byla nezajištěnými věřiteli, jako způsob provádění oddlužení, zvolena forma zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. Toto právo dlužníka souvisí s tím, že schválením oddlužení formou splátkového kalendáře nepřechází dispoziční právo k majetku a příjmům dlužníka na insolvenčního správce, ale zůstává plně v dispozici samotného dlužníka. Výjimku z tohoto pravidla tvoří majetek, který slouží k zajištění, u něhož má v obou formách oddlužení dispoziční právo výlučně insolvenční správce a naopak majetek, který nabyl dlužník po schválení oddlužení k němuž má i v případě, že oddlužení bude řešeno formou zpeněžení majetkové podstaty, dispoziční právo dlužník.

Byla-li některá z pohledávek nezajištěného věřitele popřena má dlužník povinnost, v případě, že oddlužení probíhá formou splátkového kalendáře, složit částku připadající na tuto pohledávku k rukám insolvenčního správce, který ji neprodleně poté co bude pohledávka nezajištěného věřitele zjištěna, věřiteli vyplatí.

Pokud nebude popřena pohledávka nezajištěného věřitele zjištěna rozdělí insolvenční správce peněžní částku mezi ostatní věřitele, jako mimořádnou splátku a to poměrně podle výše jejich pohledávek.

Průběh oddlužení

Zatímco oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty dlužníka probíhá více méně bez přímé účasti dlužníka, protože samotné zpeněžení majetkové podstaty je plně v dispozici insolvenčního

správce, v případě řešení oddlužení formou splátkového kalendáře lpí na dlužníkovi mnoho povinností, na jejichž plnění závisí úspěšný průběh oddlužení.

Také zde hraje významnou roli insolvenční správce, který v průběhu oddlužení formou plnění splátkového kalendáře provádí, vedle zpeněžení majetku, který slouží k zajištění, rovněž dohled nad tím, jak dlužník plní své povinnosti vyplývající ze schváleného způsobu oddlužení. O výkonu své dohlédací činnosti je insolvenční správce povinen pravidelně informovat insolvenční soud a věřitelský výbor nebo zástupce věřitelů.

V průběhu řešení oddlužení formou plnění splátkového kalendáře musí dlužník především usilovat o to, aby řádným způsobem plnil závazky vůči věřitelům vyplývající ze splátkového kalendáře.

Pokud se dlužník v průběhu oddlužení dopustí porušení svých povinností, insolvenční soud, dle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, schválené oddlužení zruší a prohlásí na majetek dlužníka konkurs. Insolvenční soud je oprávněn zrušit schválené oddlužení pouze tehdy pokud dojde ze strany dlužníka k porušení podstatné povinnosti vyplývající ze schváleného způsobu oddlužení. Insolvenční soud by proto měl dobře zvážit zda-li se v případě porušení povinností ze strany dlužníka jedná o porušení podstatných povinností, protože jeho rozhodnutí bude mít na dlužníkovu situaci závažné dopady.

Dlužník je v průběhu oddlužení, které je řešeno formou splátkového kalendáře, především povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, ze které získává příjmy, jejichž část následně využívá k placení splátek pohledávek stanovených ve splátkovém kalendáři. Vzhledem k tomu, že v rámci rozhodnutí o schválení oddlužení, které bude prováděno splátkovým kalendářem není určena pevná částka, kterou má dlužník věřitelům platit, ale pouze poměrná část, která na příslušného věřitele přísluší z příjmů dlužníka, které podléhají rozdělení podle splátkového kalendáře, není nezbytným porušením povinností, když dlužník přijde v průběhu oddlužení o zaměstnání. Insolvenční soud je oprávněn posoudit zda se tak stalo jeho zaviněním např. závažným porušením pracovní kázně, nebo na této skutečnosti nenese dlužník svou vinnu např. v případě ukončení činnosti zaměstnavatele. Pokud insolvenční soud nastalou skutečnost posoudí tak, že na ní dlužník nenese svou vinu, pak není povinen schválené oddlužení zrušit, současně však musí být zřejmé, že dlužník usiluje o získání nového zaměstnání. V tomto případě je tedy insolvenčním zákonem vyžadován aktivní přístup dlužníka k nastalé situaci a jeho zřejmá snaha tuto situaci řešit.

Pokud v průběhu oddlužení formou splátkového kalendáře získá dlužník majetkové hodnoty na základě dědictví nebo daru, je povinen je zpeněžit a jejich výtěžek, stejně jako jiné své mimořádné příjmy např. výhry v loterii, použít k mimořádným splátkám nad rámec splátkového kalendáře. Finanční prostředky získané darem, dědictvím nebo jako mimořádný příjem je dlužník povinen rozdělit mezi nezajištěné věřitele v poměrně s ohledem na výši jejich pohledávek. Odmítnout přijetí dědictví nebo daru může dlužník v průběhu oddlužení formou splátkového kalendáře pouze se souhlasem insolvenčního správce. Pokud tento souhlas dlužník neobdržel je právní úkon, dlužníka, kterým se vzdal dědictví nebo daru, neplatný. Neplatný je rovněž právní úkon, kterým dlužník, bez souhlasu insolvenčního správce, uzavřel dohodu o vypořádání dědictví, podle které má z dědictví obdržet méně, než činí jeho dědický podíl.

Dlužníkovi je také stanovena informační povinnost vůči insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru nebo zástupci věřitelů, která se týká případné změny jeho bydliště nebo sídla resp. případné změny zaměstnání. Dlužník je rovněž povinen 2krát do roka, a to vždy k 15.lednu a 15. červenci kalendářního roku, předložit insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci, věřitelskému výboru nebo zástupci věřitelů přehled svých příjmů za uplynulých 6 kalendářních měsíců.

Jednou z nejdůležitějších povinností dlužníka, která mu vyplývá, v průběhu oddlužení formou

splátkového kalendáře z insolvenčního zákona, je, že dlužník nesmí zatajovat žádný ze svých příjmů. Dlužník má povinnost, na žádost insolvenčního soudu, insolvenčního správce, věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů, předložit svá daňová přiznání za dobu trvání oddlužení. Zákodárce tím chce zamezit skutečnosti, aby se dlužník pohyboval ve sféře tzv. „šedé ekonomiky“. Pokud insolvenční soud v průběhu oddlužení zjistí, že dlužník část svých příjmů zatajuje např. protože dostává „výplatu na ruku“, je to jednoznačný důvod pro okamžité zrušení schválení oddlužení a překlopení oddlužení do konkursu, kde dlužník přijde o veškeré výhody spočívající v oddlužení.

Dlužníkovi je v průběhu oddlužení formou plnění splátkového kalendáře, rovněž zakázáno, pod hrozbou překlopení oddlužení do konkursu, poskytovat kterémukoliv z věřitelů zvláštní výhody. Za zvláštní výhodu poskytnutou některému z věřitelů by insolvenční soud musel nutně posoudit, pokud by dlužník hradil některému z věřitelů svou pohledávku mimo rámec stanovený splátkovým kalendářem. Dlužníkovi je rovněž zapovězeno brát na sebe v průběhu oddlužení nové závazky, které by nebyl schopen v době jejich splatnosti splnit. I porušení této povinnosti ze strany dlužníka je důvodem proto, aby insolvenční soud zrušil schválené oddlužení a prohlásil na majetek dlužníka konkurs.

Za porušení podstatných povinností vyplývajících ze schváleného způsobu oddlužení, na jejichž základě je insolvenční soud oprávněn dle § 418 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona zrušit schválené oddlužení a prohlásit na majetek dlužníka konkurs, lze určitě považovat především zatajování příjmů a úmyslné vyhýbání se možnosti získání zaměstnání, pokud je dlužník nezaměstnán. Porušení ostatních povinností je nutné posoudit ve vztahu ke konkrétnímu případu a důsledkům, které porušení povinnosti mělo na splnění plánu oddlužení.

Pokud dlužník dostojí všem svým závazkům vyplývajícím z oddlužení, vezme insolvenční soud tuto skutečnost na vědomí rozhodnutím. Nabytím právní moci tohoto rozhodnutí insolvenční řízení končí.

Kdykoliv v průběhu oddlužení má insolvenční soud právo zrušit schválené oddlužení a prohlásit na majetek dlužníka konkurs. Vedle již zmíněného porušení podstatných povinností vyplývajících ze schváleného způsobu oddlužení ze strany dlužníka tak insolvenční soud může učinit pokud se v průběhu oddlužení ukáže, že dlužník nebude schopen splnit podstatnou část splátkového kalendáře, v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníkovi po schválení plánu oddlužení peněžité závazek, který je po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti. Insolvenční soud může schválené oddlužení zrušit také na návrh samotného dlužníka.

Osvobození od placení pohledávek

Pokud dlužník splnil řádně a včas všechny své povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení, vydá insolvenční soud, na návrh dlužníka, rozhodnutí, jímž dlužníka osvobodí od placení té části pohledávek, které byly uspokojovány v rámci oddlužení, a to ve výši, ve které nebyly v průběhu oddlužení uspokojeny. Toto osvobození se vztahuje rovněž na věřitele, k jejichž pohledávkám se při oddlužení nepřihlíželo a na věřitele, kteří své pohledávky do insolvenčního řízení nepřihlásili.

Toto osvobození je nejvýznamnější výhodou vyplývající z oddlužení a má být hlavním motivem proto, aby se dlužníci snažili dostát všem svým povinnostem vyplývajícím ze schváleného způsobu oddlužení. Důsledkem osvobození od placení zbylých pohledávek je, že dlužník vychází z insolvenčního řízení zproštěn všech svých závazků, které vznikly před insolvenčním řízením a je mu umožněno začít „nový život“ nezatížený závazky z minulosti. Povinnost vydat toto rozhodnutí má insolvenční soud vždy, pokud jsou splněny zákonem stanovené podmínky. Tímto rozhodnutím nedochází k zániku těchto pohledávek, ale věřitelům je zabráněno domáhat se jejich uhrazení.

Základním hlediskem pro posouzení otázky, jestli dlužník splnil své povinnosti v průběhu oddlužení

řádně a včas, a má tedy nárok na osvobození od zbylých závazků, je to zda nezajištění věřitelé obdrželi v průběhu oddlužení minimálně 30% svých uplatněných pohledávek, případně alespoň hodnotu, na které se s dlužníkem dohodli pokud souhlasili s tím, že jejich pohledávka bude uhrazena v míře nižší než je 30%.

Posouzení této otázky leží výlučně na insolvenčním soudu. Je zřejmé, že dlužník není vždy schopen ovlivnit v plném rozsahu částku, kterou jeho věřitelé v průběhu oddlužení obdrželi. Zejména v případě, že je oddlužení prováděno formou zpeněžením majetku náležejícím do majetkové podstaty, nemůže dlužník výši zpeněžení ovlivnit, protože tuto činnost provádí insolvenční správce. Dlužník není, do jisté míry, rovněž schopen ovlivnit výši příjmů plynoucí mu ze zaměstnání, pokud o toto zaměstnání, ne vlastní vinou v průběhu oddlužení přišel a nepodařilo se mu sehnat, a to s využitím všech dostupných prostředků, odpovídající náhradu.

Bylo by tedy vůči dlužníkovi značně nespravedlivé, kdyby na základě těchto okolností, které není schopen sám ovlivnit, přišel o výhody plynoucí z oddlužení. Insolvenční soud je proto oprávněn přiznat dlužníkovi osvobození od zbývajících závazků i pokud nesplní řádně a včas své závazky plynoucí ze schváleného způsobu oddlužení. Insolvenční soud tak učiní pokud dlužník prokáže, že požadované hodnoty plnění nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil a zároveň, že částka, kterou nezajištění věřitelé obdrželi na uspokojení svých pohledávek není nižší, než kterou by obdrželi v případě, že by dlužníkův úpadek byl řešen konkursem.

Insolvenční soud je oprávněn, ve lhůtě 3 let, od nabytí právní moci rozhodnutí o osvobození od placení zbylých částí pohledávek, rozhodnout o tom, že toto osvobození dlužníkovi odjímá, pokud na návrh některého z dotčených věřitelů vyjde najevo, že ke schválení oddlužení nebo přiznání osvobození došlo na základě podvodného jednání dlužníka, nebo že dlužník poskytl zvláštní výhody některému z věřitelů. Tyto skutečnosti jsou rozhodné pro odejmutí osvobození pokud se jich dlužník dopustil v průběhu oddlužení. Nelze proto odejmout osvobození na základě toho, že dlužník některému z věřitelů po skončení insolvenčního řízení poskytl platby, od nichž byl na základě rozhodnutí insolvenčního soudu osvobozen.

Věřitel může tyto námitky uplatnit v tříleté lhůtě pouze tehdy, pokud o této situaci nevěděl již před rozhodnutím o přiznání osvobození.

Přiznané osvobození rovněž zanikne v případě, že dlužník bude ve lhůtě tří let, od právní moci rozhodnutí o osvobození, pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, kterým podstatně ovlivnil schválení nebo provedení oddlužení anebo přiznání osvobození, případně kterým jinak poškodil věřitele.

Osvobození od placení zbylých částí pohledávek bude i nadále trvat vůči pohledávkám věřitelů, kteří se spolu s dlužníkem účastnili podvodných jednání nebo jím byly dlužníkem poskytnuty nedovolené výhody.

Mgr. Lukáš Pachtl
asistent soudce, Brno

Další články:

- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Zjednodušení rozvodového řízení - aktuální právní úprava vs. změny, které zavádí rozvodová reforma](#)
- [Ochrana klimatu a výroba zboží v roce 2024: uhlíkové clo a změny v emisních povolenkách](#)
- [Poskytování informací zadavatelem v zadávacím řízení](#)
- [Zásady pro spolupráci obcí s developery a možnost dohody na změně územního plánu](#)
- [Jak mohou firmy těžit z EU Taxonomie? Příklady konkrétních příležitostí ve třech sektorech](#)
- [Změny v bezplatných emisních povolenkách: na koho dopadnou a jak se na ně připravit?](#)
- [Investice do společné věci v nesezdaném soužití](#)
- [K povinnosti zaměstnance vrátit zaměstnavateli rozdíl mezi stálou a dosaženou mzdou při uplatnění konta pracovní doby](#)
- [Holdinky a zneužití práva při výplatě podílu na zisku.](#)
- [Technická novela zákona o zadávání veřejných zakázek vejde v účinnost už 16. 7. 2023](#)